

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1470/2022
16.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., чији су пуномоћници Владан Вујић и Кристина Арсић, адвокати из ..., против тужене „ОТР bank Srbija“ АД Нови Сад, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Пожаревцу Гж 880/21 од 24.08.2021. године, у седници одржаној 16.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Пожаревцу Гж 880/21 од 24.08.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Пожаревцу Гж 880/21 од 24.08.2021. године и пресуда Основног суда у Пожаревцу П 447/21 од 04.06.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 2. став 6. Уговора о кредиту број ..., закљученог између тужиоца и тужене ...2019. године, која гласи на накнаду на име кредита фиксно 29.500,00 динара, једнократно платива на дан пуштања средстава кредита у течај и да се тужена обавезе да тужиоцу на име стицања без основа исплати 29.500,00 динара, са законском затезном каматом од 23.10.2019. године до исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 68.060,00 динара у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П 447/21 од 04.06.2021. године, ставом првим изреке, утврђено је да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 2. став 6. Уговора о кредиту број ..., закљученог између тужиоца и тужене ...2019. године, која гласи на накнаду на име кредита, фиксно 29.500,00 динара, једнократно платива на дан пуштања средстава кредита у течај. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу на име стицања без основа исплати 29.500,00 динара, са законском затезном каматом од 23.10.2019. године до исплате. Ставом трећим

изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 25.660,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Пожаревцу Гж 880/21 од 24.08.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са туженом банком ...2019. године закључио Уговор о кредиту, којим је тужиоцу као кориснику кредита одобрен кредит од 1.000.000,00 динара (са роком отплате од 48 месеци). У члану 2. став 6. уговора одређена је обавеза корисника кредита да, између осталог, плати банци накнаду на име обраде кредита (фиксно) 29.500,00 динара, једнократно која се плаћа на дан пуштања средстава кредита у течај. У обрасцу 1Б – основни подаци о кредиту – понуда од ...2019. године (који је тужилац својеручно потписао), у члану 3.2 наведена је висина ефективне каматне стопе од 11,32% на годишњем нивоу и укупан износ који ће корисник платити током периода отплате кредита, док је у члану 3.3 наведена врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, између осталог, накнада на име обраде кредита (фиксно) 29.500,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је одредба члана 2. став 6. уговора ништава јер је предмет обавезе неодређен, будући да у спорној одредби није јасно опредељено на шта се тачно односи фиксна накнада за обраду кредитног захтева и зашто би се иста везивала за износ кредита који је уговорен, што наведену одредбу чини ништавом у смислу одредбе члана 103. ЗОО. С обзиром да је по наведеној ништавој одредби уговора плаћен предметни износ, то тужилац има право на враћање датог по одредбама чланова 210. и 214. ЗОО.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је прописана могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, број 36/11 и 139/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен ...2019. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуда), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Имајући у виду утврђено чињенично стање, тужилац је као корисник кредита закључио уговор о кредиту са туженом ...2019. године и као прилог уговора уз тужбу су достављени и обрасци: Основни подаци о кредиту – понуда (образац 1Б) и Обавезни елементи уговора (образац 1Б – ОЕ кредита). У наведеном обрасцу Основни подаци о кредиту – понуда, који је уручен тужиоцу 23.10.2019. године (и који је тужилац својеручно потписао), у члану 3.3 – врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, између осталог, предвиђена је и накнада на име обраде кредита (фиксно) 29.500,00 динара једнократно, која се плаћа на дан пуштања средстава кредита у течај (што одговара и садржини спорне уговорне

одредбе). Како је тужилац, садржином наведене понуде у предуговорној фази, обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру ове накнаде нити од чега се састоји нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредита) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. Закона о облигационим односима. Имајући у виду наведено, предметна уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да плати банци трошкове обраде кредитног захтева од 29.500,00 динара једнократно, није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна побијана уговорна одредба није ништава, то тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 210. и 214. ЗОО.

Имајући у виду наведено, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 153. и 154. и 163. став 2 ЗПП припадају потребни трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених и одређених трошкова за заступање на једном одржаном рочишту 10.500,00 динара, састава жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, према тарифном броју 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 121/12...37/21), као и на име судских такси за: жалбу и другостепену одлуку по 3.080,00 динара, ревизију 6.160,00 динара и ревизијску одлуку 9.240,00 динара, одмерено према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 128/24...106/15). Туженој није признато увећање трошкова за састав жалбу и ревизију за 20%, јер пуномоћник тужене није пружио доказ – рачун о извршеним услугама, на основу којег је од тужене наплаћен износ овог трошка увећан за порез на додату вредност.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић